शूल् 1 P. (शूलति) 1 To be ill. -2 To make a loud noise. -3 To make ill, disorder. -4 To pierce, impale.

शूलः,-लम् [शूल्-क] 1 A sharp or pointed weapon, pike, dart, spear, lance. -2 The trident of Śiva. -3 An iron-spit (for roasting meat upon); शूले संस्कृतं शूल्यम्; cf. अयःशूल. -4 A stake for impaling criminals; (बिभ्रत्) स्कन्धेन शूलं हृदयेन शोकम् Mk. 10. 21; Ku. 5. 73. -5 Any acute or sharp pain. -6 Colic. -7 Gout, rheumatism. -8 Death. -9 A banner, an ensign. -10 Selling; selling or salable object; 'अट्टमन्नं शिवो वेदः शूलो विक्रय उच्यते' इति कोशः; अट्टशूला जनपदाः शिवशूलाश्चतुष्पथाः। केशशूलाः स्त्रियो राजन् भविष्यन्ति युगक्षये॥ Mb. 3. 188. 42; अट्टशूलाः कतिपये पट्टनेऽस्मिन् प्रतिष्ठिताः Viś. Guṇa. 438. (शूलाकृ 'to roast on an iron-spit'.) -Comp. -अग्रम् the point of a pike. -अङ्कः an epithet of Śiva; ये समाराध्य शूलाङ्कम् भवसायुज्यमागताः Mb. 10. 7. 46. -अवतंसित *a.* impaled on a Śūla; पश्यतु पतिमथैव शूलावतंसितम् Dk. 2. 1. -आरोपः, -आरोपणम् impalement. -गवः an ox fit for a spit (an offering to Rudra). -ग्रन्थिः *f.* a kind of Dūrvā grass. -घातनम् iron-filings. -घ्न *a.* sedative, anodyne. -द्विष् *m.* asa foetida. -धन्वन्, -धर, -धारिन्, -भृत्, -पाणि, भृत् *m.* epithets of Śiva; अधिगतधवलिम्नः शूलपाणेरभिख्याम् Śi. 4. 65; R. 2. 38. -नाशनम् white sochal salt. -पालः the keeper of a brothel. -योगः a particular grouping of stars. -शत्रुः the castor-oil plant. -स्थ *a.* impaled. -हन्त्री a kind of barley. -हस्तः a lancer. -हृत् *m.* asa foetida.

शूलकः A restive horse.

शूला 1 A stake for impaling criminals. -2 A harlot.

शूलाकृतम् Roasted meat.

शूलिक *a.* [शूल-ठन्] 1 Having a pike. -2 Roasted on a spit. -कः A hare. -2 A cock. -3 One who impales criminals. -4 The illegitimate son of a Brāhmaṇa or Kṣatriya and a Śūdra woman. -कम् Roasted meat.

शूलिन् *a.* [शूलमस्त्यस्य इनि] 1 Armed with a spear; दुर्जयो लवणः शूली R. 15. 5. -2 Suffering from colic. -*m.* 1 A spearman. -2 A hare. -3 N. of Śiva; कुर्वन् संध्याबलिपटहतां शूलिनः श्लाघनीयाम् Me. 36; Ku. 3. 57.

शूलिनः The (Indian) fig tree.

शूल्य *a.* [शूले-संस्कृतं यत्] 1 Roasted on a spit; शूल्यमांसभूयिष्ठ आहारोऽश्यते Ś. 2; शूल्यमुख्यं च होमवान् Bk. 4. 9. -2 Deserving impalement. -ल्यम् Roasted meat. -Comp. -पाकः, -मांसम् roast meat.

शूष् 1 P. (शूषति) 1 To produce, beget. -2 To bring forth.

शूष *a.* 1 Resounding, shrill, loud, hissing. -2 High-spirited, bold. -षः 1 Loud or resounding note. -2 Spirit, vital strength, power. -षम् Strength; Naigh. 2. 9.

शृकालः A jackal; see शृगाल below.

शृगालः [असृजं लाति ला-क पृषो॰] 1 A jackal. -2 A cheat, rogue, swindler. -3 A coward. -4 An ill-natured man, one using harsh words. -5 N. of Kriṣṇa. -Comp. -केलिः a kind of jujube. -जम्बुः, -म्बूः *f.* a kind of cucumber. -योनिः birth in a future life as a jackal. -रूपः an epithet of Śiva.

शृगालिका, शृगाली 1 A female jackal. -2 A fox. -3 Flight, retreat.

शृङ्खलः, -ला, -लम् [शृङ्गात् प्राधान्यात् स्खल्यते अनेन पृषो॰ Tv.] 1 An iron-chain, fetter. -2 A chain, fetter in general (fig. also); अन्यैरप्यायतं नेहुर्वरत्राशृङ्खलादिभिः Bk. 9. 90; लीलाकटाक्षमालाशृङ्खलाभिः Dk.; संसारवासनाबद्धशृङ्खलाम् Gīt. 3. -3 A chain for tying the feet of an elephant; स्तम्बेरमा मुखरशृङ्खलकर्षिणस्ते R. 5. 72; Ki. 7. 31. -4 A chain or belt worn round the waist. -5 A measuring chain. -6 A chain, series, succession. -Comp. -यमकम् a variety of *Yamaka*; see तेन व्यातेनिरे भीमा भीमार्जनफलाननाः। न नानुकम्प्य विशिखाः शिखाधरजवाससः॥ Ki. 15. 42.

शृङ्खलकः A chain. -2 A camel in general. -3 An animal with clogs on his feet (to prevent him from straying); विशृङ्खलं शृङ्खलकाः प्रतस्थिरे Śi. 12. 7.

शृङ्खलित *a.* Chained, fettered, bound.

शृङ्गम् [शृ-गन् पृषो॰ मुम् ह्रस्वश्च Uṇ. 1. 123] 1 A horn; वन्यैरिदानीं महिषैस्तदम्भः शृङ्गाहतं क्रोशति दीर्घिकाणाम् R. 16. 13; गाहन्तां महिषा निपानसलिलं शृङ्गैर्मुहुस्ताडितम् Ś. 2. 6. -2 The top or summit of a mountain; अद्रेः शृङ्गं हरति पवनः किंस्विदित्युन्मुखीभिः Me. 14, 54.; Ki. 5. 42; R. 13. 26. -3 The top of a building, turret. -4 Elevation, height; रक्षोलोकस्य सर्वस्य कः शृङ्गं छेत्तुमिच्छति Rām. 3. 31. 43. -5 Lordship, sovereignty, supremacy, eminence; शृङ्गं स दृप्तविनयाधिकृतः परेषामत्युच्छ्रितं न ममृषे न तु दीर्घमायुः R. 9. 62 (where the word means a 'horn' also). -6 A cusp or horn of the moon. -7 Any peak, point or projection in general. -8 A horn (of a buffalo &c.) used for blowing. -9 A syringe; वर्णोदकैः काञ्चनशृङ्गमुक्तैः R. 16. 70. -10 Excess of love, rising of desire. -11 A mark, sign. -12 A lotus. -13 A fountain of water. -14 Pride, self-respect; अवाप्य पृथिवीं कृत्स्नां न ते शृङ्गमवर्धत Mb. 3. 30. 10 (com. शृङ्गं प्रभुत्वाभिमानः). -15 The stick (काण्ड) of an arrow with a horn-like knob; शृङ्गमग्निर्बभूवास्य भल्लः सोमो विशांपते Mb. 8. 34. 18. -16 A particular military array; Mb. 6. -17 The female breast. -Comp. -अन्तरम् space or interval between the horns (of a cow &c.). -उच्चयः a lofty summit. -कन्दः, -कन्दकः Trapa Bispinosa (Mar. शिंगाडा). -ग्राहिका 1 direct manner. -2 (in logic) taking singly. -जः an arrow. (-जम्) aloe-wood. -प्रहारिन् *a.* butting. -प्रियः an epithet of Śiva. -मोहिन् *m.* the Champaka tree. -वेरम् 1 N. of a town on the Ganges near the modern Mirzāpura; आससाद महाबाहुः